

NÕUKOGU ARVAMUS,**14. märts 2006,****Madalmaade ajakohastatud stabiilsusprogrammi kohta, 2005-2008**

(2006/C 82/07)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta ⁽¹⁾, eriti selle artikli 5 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni soovitusi,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ON ESITANUD KÄESOLEVA ARVAMUSE:

- (1) 14. märtsil 2006 vaatas nõukogu läbi Madalmaade ajakohastatud stabiilsusprogrammi, mis hõlmab ajavahemikku 2005–2008.
- (2) Pärast kiiret majanduskasvu 1990ndate aastate teisel poolel, kui SKT kasvas keskmiselt 3¼ % aastas ning kasvu toetas kinnisvaraturu õitseng ja aktsiahindade tõus, saabus 2002. ja 2003. aastal majandusseisak, mis kordus 2005. aastal. Pärast 2000. aastat, kui tekkis eelarve märkimisväärne ülejääk, hakkas valitsemissektori eelarve tasakaal halvenema. Eelarvepuudujääk tekkis 2001. ja 2002. aastal ning 2003. aastal ületas puudujääk SKTst 3 % läve. Nõukogu otsustas 2. juunil 2004, et Madalmaade eelarvepuudujääk on ülemäärane ja soovitas selle parandada 2005. aastaks. Oluline samm eelarve tasakaalustamiseks tehti juba 2004. aastal, kui puudujääk vähendati 2,1 %le SKTst. Nõukogu otsustas 7. juunil 2005, et Madalmaade ülemäärane eelarvepuudujääk parandati 2004. aastal ja tühistas oma ülemäära eelarvepuudujääki käsitleva otsuse.
- (3) Eelmise, 2004.–2007. aasta ajakohastatud stabiilsusprogrammi kohta 18. jaanuaril 2005. aastal avaldatud arvamuses kutsus nõukogu Madalmaid üles tagama puudujäägi vähendamine alla 3 % SKTst aastaks 2005 ning, pidades silmas tsükliennetuslikkuse ja elanikkonna vananemisega seotud riske, võtma vajalikud meetmed, et eelarveseisund püsiks seejärel enam-vähem tasakaalus.
- (4) 2005. aasta detsembri ajakohastatud stabiilsusprogrammis on 2005. aasta eelarve täitmise kohta esitatud arvestus, et valitsemissektori puudujääk langes 1,2 %ni SKTst võrrelduna 2004. aasta novembri ajakohastatud stabiilsusprogrammis kavandatud puudujäägiga 2,6 % SKTst ja komisjoni talituste 2005. aasta sügisprognoosis esitatud hinnangulise puudujäägiga 1,8 % SKTst. Paranemine tuleneb peamiselt tulude ootamatult suurest kasvust seoses gaasi kõrge hinnaga ning sellest, et dividende, käibemaksu ja ettevõtte tulumaksu laekus rohkem. Parlamendile esitatud uusimate arvestuste kohaselt on 2005. aasta puudujääk tõenäoliselt umbes ¾ % SKTst — oluliselt väiksem, kui on prognoositud ajakohastatud programmis.
- (5) Madalmaad esitasid komisjonile oma 2005. aasta detsembris ajakohastatud stabiilsusprogrammi aastateks 2005–2008 22. detsembril 2005 (see tähendab kolm nädalat pärast tegevusjuhendis sätestatud tähtaega, milleks on 1. detsember). Ametivõimude teate kohaselt oli hiline mine tingitud soovist arvestada uusi majandusprognoose ja võimalikke täiendavaid tegevuskavasid. Programmis on üldjoontes järgitud uues tegevusjuhendis sätestatud stabiilsus- ja lähenemisprogrammide näidisstruktuuri ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1 Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 1055/2005 (ELT L 174, 7.7.2005, lk 1). Dokumentid, millele käesolevas tekstis viidatakse, on kättesaadavad järgmisel veebilehel:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Mõned peatükid (üldine poliitiline raamistik) puuduvad või ei ole täielikud (riigi rahanduse üldine kvaliteet, struktuurireformid). Programmis puudusid kohustuslikud peamisi eeldusi käsitlevad andmed, kuid Hollandi ametivõimud esitasid need hiljem. Endiselt puudub oluline osa uue tegevusjuhendiga ettenähtud tähtsaid valikandmeid.

- (6) Programmis prognoositakse, et SKT reaalkasv kiireneb 2005. aasta arvestuslikult 0,75 % lt 2,5 % le nii 2006. kui ka 2007. aastal ning aeglustub 2,25 % ni 2008. aastal. Kasvu prognoositav kiirenemine on tingitud nii riigisisese nõudluse kui ka ekspordi kasvust. Nii majanduskasvu prognoos kui ka negatiivse toodangulõhe eeldatav järkjärguline vähenemine on mõistlikud, pidades silmas ka uusi positiivseid andmeid majanduse kohta. Prognoositakse inflatsiooni stabiliseerumist 2006. aastal 1,5 % juures ja langemist 2007. aastal kuni 1 % ni, mis on madal tase ka võrrelduna komisjoni talituste 2005. aasta sügisprognoosiga.
- (7) Ametivõimude peamine strateegiline eesmärk on saavutada usaldusväärne riigi rahandus, et edendada jätkusuutlikku majanduskasvu ja katta rahvastiku vananemisega seotud kulusid. 2005. aasta ajakohastatud stabiliseerimisprogrammis on prognoositud, et pärast 2004. ja 2005. aasta tasakaalustamist valitsemissektori üldine puudujääk suureneb 1,5 %ni SKTst 2006. aastal ja stabiliseerub seejärel 1,1 % juures. Samamoodi muutub ka esmane ülejääk. Kui eelmises ajakohastatud programmis oli kavandatud puudujäägi edasine vähendamine, siis uues ajakohastatud stabiilsusprogrammis on arvestatud 2005. aasta oodatust madalama puudujäägiga (1,2 % SKTst) ja prognoositakse, et kui alates 2006. aastast toimib võrreldav makromajanduslik stsenaarium, puudujääk sellel tasemel stabiliseerub (välja arvatud halvenemine 2006. aastal).
- (8) Komisjoni talituste poolt vastavalt ühiselt kokkulepitud metoodikale tehtud arvutuste kohaselt halveneb struktuurne tasakaal, mis paranes tunduvalt pärast SKTst 2,25 % moodustanud liiga suurt puudujääki 2003. aastal ja jõudis 2005. aastal vastavalt stabiilsuse ja kasvu paktile kohandamise nimel tehtud suure töö tulemusel tasakaalu, 2006. aastal uuesti, nii et väheneva, kuid siiski negatiivse toodangulõhe taustal tekib puudujääk peaaegu 0,75 % SKTst. Pool sellest struktuursest halvenemisest tuleneb tõsiasjast, et äriühingud tegid 2005. aastal oodatust suuremaid maksude ettemakseid, et saada kasu valitsuse makstavast intressimäärast, mis on suurem kui turul makstav intressimäär, millel on 2006. aastal tõenäoliselt vastupidine mõju. Hiljem struktuurne puudujääk stabiliseerub SKTst veidi rohkem kui pool protsendipunkti moodustava puudujäägi juures. Programmi kohaselt on keskmise pikkusega perioodi eesmärk niisugune eelarvepositsioon, kus struktuurne eelarvetasakaal (st tsükliliselt korrigeeritud tasakaal, välja arvatud ühekordsed ja muud ajutised meetmed) püsib vahemikus - 0,5 kuni - 1 % SKTst. Keskmise pikkusega perioodi eesmärk on asjakohane, sest see mahub stabiilsuse ja kasvu pakti ning tegevusjuhendiga euroala riikidele ja ERM II liikmesriikidele ette nähtud vahemikku ning peegeldab õigesti võlasuhet ja potentsiaalset keskmist toodangu kasvu pikaajalises perspektiivis. Prognoositakse, et hoolimata oodatavast eelarveseisundi halvenemisest 2006. aastal jääb struktuurne puudujääk ka edaspidi ajakohastatud stabiilsusprogrammi keskmise pikkusega perioodi eesmärgiks võetud vahemikku.
- (9) Eelarvestrateegiaga seotud ohud tunduvad olevat üldiselt tasakaalustatud ja eelarve täitmise tulemused võivad pärast 2006. aastat kujuneda isegi veidi paremaks kui prognoositud. Ühest küljest on majandustegevus praegustele näitajatele tuginedes järsult elavnenu, 2005. aasta puudujääk on prognooside kohaselt oluliselt väiksem ja kui nafta hind on kõrgem kui programmis prognoositud, võib see positiivselt mõjutada programmi eelarveprognooside täitmist pärast 2006. aastat, kuna eelarve võidaks gaasi müügist saadava tulu suurenemisest ja kasvu kohta tehtud prognoosides on nafta kõrget hinda juba arvestatud. Kuid teisest küljest võib 2005. aasta oodatust parema tulemuse ülekanduv mõju olla hoopis negatiivne. Pealegi ei ole praegu veel selge, kas 2006. aastal jõustunud ravi- ja sotsiaalkindlustussüsteemi reform annab kavandatud eelarve kokkuhoiu, kuna reformi mõju ei saa veel täpselt hinnata.
- (10) Eespool esitatud riskihinnangut arvestades on programmi eelarvestrateegia piisav, et tagada programmi keskmise pikkusega perioodi eesmärgi täitmine kogu programmiperioodi jooksul. Programmis prognoositud tsükliliselt korrigeeritud struktuurne tasakaal mahub keskmise pikkusega perioodi eesmärgile vastavasse vahemikku ja on parem kui SKTst ligikaudu 1 % moodustav struktuurse puudujäägi alammäär. Seega on tagatud piisav varu, et ebasoodsate tsükliliste muutuste korral ei ületataks puudujäägiläve 3 % SKTst. Hoolimata majanduse kiirest taastumisest on 2006. aasta struktuurne tasakaal siiski halvenenud 0,75 % võrra SKTst, kuigi osaliselt erakorraliste tegurite mõjul. Kui 2005. aasta positiivne tulemus saab kinnitust, võib 2006. aasta eesmärgist tulenev halvenemine olla veelgi suurem, kui valitsus ei võta meetmeid selle ohjeldamiseks.

- (11) Programmi kohaselt stabiliseerub valitsemissektori võlg 2006. aastal umbes 54,5 % juures SKTst ja seejärel väheneb järkjärgult kuni umbes 53 % ni 2008. aastal. Need prognoosid on väga sarnased komisjoni talituste prognoosidele. Ohud võlaprognooside täitumisele tulenevad peamiselt eelarvepuudujäägi prognoosidega seotud ohtudest, mis on aga üldiselt tasakaalustatud, nagu eespool mainitud.
- (12) Elanikkonna vananemisest tulenevate prognoositud eelarvekuludega seotud ohud Madalmaade rahanduse jätkusuutlikkusele on keskmised. Võlg on praegu väiksem kui asutamislepingus sätestatud väärtus 60 % SKTst ja Madalmaade eelarveseisundi hiljutine paranemine on aidanud leevendada ohtusid pikaajalisele jätkusuutlikkusele. Ka invaliidsuskindlustuse kava äsja alustatud reformimine võib kaasa aidata riigi kulutuste kärpimisele pikemas perspektiivis. Kuid isegi kui täielikult arvestada oodatavat tulude tõusu tulevikus, eeskätt pensionide maksustamise tõttu (mis on praegu edasi lükkunud), ei ole tulude tõus piisav, et täielikult kompenseerida riigi kulutuste kasvu pikema aja jooksul. Seetõttu võib olla vaja eelarvet veelgi tasakaalustada, et täielikult neutraliseerida rahvastiku vananemise mõju.
- (13) Riigi rahanduse valdkonnas kavandatud meetmed on üldiselt kooskõlas koostsuunistega hõlmatud majanduspoliitika üldsuunistega aastateks 2005–2008. Need meetmed on kooskõlas majandusstabiilsust käsitlevate koostsuunistega, kuna võimaldavad järgida keskmise pikkusega perioodi eelarve eesmärki terve majandusliku jooksul. Programm on kooskõlas ka koostsuunistega, mille eesmärk on majandusliku jätkusuutlikkuse kindlustamine, pidades silmas elanikkonna vananemisega seotud prognoositud kulusid.
- (14) Madalmaade riiklikus reformikavas, mis esitati 14. oktoobril 2005 tööhõive ja majanduskasvu käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia kontekstis, on riigi rahandust oluliselt mõjutavate teguritena välja toodud tööjõuga varustamise parandamine, töövõime kasvu kiirendamine uurimis- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tugevdamise teel ning hindade konkurentsivõime tõstmine tööjõukulude piiramise abil. On oodata, et nimetatute hulgast on uurimis- ja arendustegevuse tugevdamisel oluline mõju riigi rahandusele. Kuna neis valdkondades teostatavate struktuurireformide kohta, eelkõige nende toimumise aja kohta, on liiga vähe teavet, on raske kindlaks teha, kas mõju, mida riiklikus reformikavas esitatud meetmed avaldavad eelarvele, on täielikult arvesse võetud stabiilsusprogrammi eelarveprognoosides. Stabiilsusprogrammis riigi rahandusega seoses kavandatud meetmed on üldjoontes kooskõlas riiklikus reformikavas ettenähtud meetmetega.

Eespool toodud hinnangut arvestades peab nõukogu positiivseks, et Hollandi valitsus on pärast ülemäärase puudujäägi kohest parandamist astunud samme puudujäägi edasiseks vähendamiseks 2005. aastal kontrollväärtuse 3 % SKTst suhtes ning et ta kavatses kinni pidada keskmise pikkusega perioodi eesmärgist terve stabiliseerimiskava kehtivuse ajal. Pidades muuhulgas silmas ka oodatust paremaid 2005. aasta tulemusi, kutsus nõukogu Madalmaid üles säilitama tugevat eelarveseisundit 2006. aastal ja edaspidi.

Tähtsamate makromajanduslike ja eelarveprognooside võrdlus

		2004	2005	2006	2007	2008
Reaalne SKT (muutus, %)	SP dets 2005 ⁽¹⁾	1,7	0,75	2,5	2,5	2,25
	KOM nov 2005	1,7	0,5	2,0	2,4	puudub
	SP nov 2004	1,25	1,5	2,5	2,5	puudub
ÜTHI inflatsioon (%)	SP dets 2005	1,4	1,5	1,5	1,1	puudub
	KOM nov 2005	1,4	1,7	2,0	1,9	puudub
	SP nov 2004	1,25	1,25	1,5	1,5	puudub

		2004	2005	2006	2007	2008
Toodangu lõhe (% potentsiaalsest SKTst)	SP dets 2005 ⁽²⁾	- 1,5	- 2,3	- 1,5	- 1,1	- 0,9
	KOM nov 2005 ⁽⁴⁾	- 1,3	- 2,2	- 1,9	- 1,4	puudub
	SP nov 2004	- 2,1	- 2,2	- 1,5	- 0,9	puudub
Valitsemissektori eelarve tasakaal (% SKTst)	SP dets 2005	- 2,1	- 1,2	- 1,5	- 1,2	- 1,1
	KOM nov 2005	- 2,1	- 1,8	- 1,9	- 1,5	puudub
	SP nov 2004	- 3,0	- 2,6	- 2,1	- 1,9	puudub
Esmane tasakaal (% SKTst)	SP dets 2005	0,6	1,4	1,1	1,4	1,5
	KOM nov 2005	0,5	0,7	0,6	1,0	puudub
	SP nov 2004	- 0,1	0,3	0,7	0,8	puudub
Tsükliliselt korrigeeritud tasakaal = struktuurne tasakaal ⁽³⁾ (% SKTst)	SP dets 2005 ⁽²⁾	- 1,3	0,0	- 0,7	- 0,6	- 0,6
	KOM nov 2005	- 1,4	- 0,6	- 0,8	- 0,7	puudub
	SP nov 2004	- 1,6	- 1,2	- 1,2	- 1,3	puudub
Valitsemissektori koguvõlg (% SKTst)	SP dets 2005	53,1	54,4	54,5	53,9	53,1
	KOM nov 2005	53,1	54,0	54,2	53,8	puudub
	SP nov 2004	56,3	58,1	58,6	58,3	puudub

Märkused:

⁽¹⁾ Edasisteks arvutusteks on kasutatud vastavaid punkthinnanguid.

⁽²⁾ Komisjoni talituste arvutused programmis sisalduva teabe alusel.

⁽³⁾ Kuna programmis ei kavandata ühekordseid ega muid ajutisi meetmeid, on tsükliliselt korrigeeritud tasakaal ja struktuurne tasakaal identsed.

⁽⁴⁾ Kooskõlas prognoositava potentsiaalse kasvuga, mis on vastavalt 1,5%, 1,6%, 1,7% ja 1,8% aastateks 2004–2007.

Allikas:

Stabiilsusprogramm (SP); komisjoni talituste 2005. aasta sügise majandusprognoos (KOM); komisjoni talituste arvutused.